

VULL TORNAR A BALLAR! .

Propostes per a convertir-lo en centre d'interès
o induir petits projectes, per a edats de 3 a 7 anys.

EINES EDUCATIVES PER ENTENDRE I ACTUAR VERS LA SITUACIÓ DE LES PERSONES REFUGIADES

Jornades educatives de Stop Mare Mortum (2016) i del grup SABER (2017)

EINES EDUCATIVES PER ENTENDRE I ACTUAR VERS LA SITUACIÓ DE LES PERSONES REFUGIADES, PER A INFANTS DE 3 A 7 ANYS

1. PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA

Aquestes propostes estan vinculades al conte "Vull tornar a ballar!", de Montse Bugatell i Montse Vilella", el qual narra el viatge cap a Europa d'una nena siriana, que, junt amb la seva família, ha de marxar del seu país per culpa de la guerra.

Pretenen ajudar a mestres i educadors/es a acompanyar als infants entre 3 i 7 anys a empatitzar amb la situació que viuen les persones refugiades o immigrades, així com per a despertar actituds de respecte i defensa pel compliment dels Drets Humans.

Objectius generals

- Identificar, compartir i reconèixer els sentiments propis i els dels altres, establint les bases per a adquirir la capacitat d'empatia amb altres persones.
- Desenvolupar una actitud de respecte vers un mateix i els altres i donar valor a l'acollida i la protecció d'aquelles persones que necessiten ajuda, lliures de prejudicis i estereotips que poden haver sentit en l'entorn.
- Reflexionar i desenvolupar la capacitat crítica vers la fragilitat de la situació dels drets humans a molts països.
- Comparar i reflexionar sobre els grans canvis que pot suposar en la vida d'uns infants que comenci una guerra al seu país.
- Familiaritzar-se amb el contingut i importància dels Drets humans, en general, i el Dret d'Asil en particular.

Per a que puguin aprofundir en aquests objectius proposem treballar el conte a partir dels següents eixos, els quals poden abordar-se en l'ordre i amb el nombre d'activitats que es vegin més adequats per cada grup (cada eix i cada activitat funciona també independent dels altres):

A. ESCOLTA I INTERPRETACIÓ DEL CONTE.

B. REPRESENTACIÓ I EMPATIA AMB LA HISTÒRIA.

C. REFLEXIÓ I IMPLICACIÓ EN LA LLUITA PELS DRETS HUMANS.

D'altra banda, a part dels treball dels eixos, recomanem incloure una **activitat inicial**, la qual us permetrà analitzar i valorar el procés que ha realitzat el grup un cop realitzades totes les propostes: Filmar els infants per parelles, com fent un diàleg, explicant què en saben dels refugiats i de la situació que viuen.

2. PROPOSTES D'ACTIVITATS

A. ESCOLTA I INTERPRETACIÓ DEL CONTE

Proposem explicar el conte "Vull tornar a ballar!" de diferents maneres, per tal que els infants hi vagin aprofundint de mica en mica i, també vegin diferents maneres de narrar una història.

Potser no ens cal explicar-lo de totes les maneres ni en l'ordre que estan posades, o bé, potser ens va millor combinar més d'una proposta. És important escollir quina manera d'explicar el conte serà més significativa per les característiques del grup que tenim i que garantirà un context idoni per treballar els objectius que pretenem.

A partir del relat del conte, pretenem que els nens i nenes coneguin la història d'una família que ha de fugir com a conseqüència de la guerra que hi ha al seu país i connectin amb les emocions de la protagonista. A mesura que anem explicant la història diverses vegades i els anem plantejant preguntes, augmentarem la comprensió envers allò que viuen els infants en una situació de conflicte bèl·lic, de refugi i d'asil, més enllà del viatge de la protagonista del conte.

ACTIVITAT A1. Escolta de la narració del conte "Vull tornar a ballar", sense suports visuals.

D'entrada, podem fer una primera narració sense suports visuals, per tal que puguin imaginar-se lliurement com és la Hala i la seva família.

Un cop acabat el relat de la història, creem debat i reflexió a partir de preguntes del tipus:

- Com vivia la Hala abans de la guerra? Tenia una vida com la nostra?
- Qui és la seva família? i els seus amics?
- Què els passa a la Hala i l'Ahmed? Com se senten?
- Sempre està trista la Hala? Quan es posa contenta?
- A vosaltres també us passa? Què us fa sentir tristos/es, contents/es...?

Què treballem?

Si la primera vegada permetem que cada nen i nena elabori la seva pròpia construcció simbòlica de la història i gaudeixi el conte des de l'emoció, estimulem la imaginació i la creativitat dels infants i no la condicionem.

Materials

Text del conte original, que trobareu en el dossier: VULL TORNAR A BALLAR! Versió per a explicar i escoltar amb tot el cos (text), de la maleta pedagògica.

ACTIVITAT A2. Escolta de la narració del conte amb tot el cos.

Expliquem oralment la versió llarga del conte, acompanyant-nos dels objectes i sons claus que apareixen en el transcurs de la història. També podem imaginar i simbolitzar els moments que viu la Hala tot representant-los amb el cos, mentre escolten.

Què treballem?

El fet que els alumnes interactuïn amb objectes representatius del conte i els puguin associar amb cada moment de la història que representa, fa que posin atenció en els moments significatius i emocions que viuen els personatges, així com, ajudem a que simbolitzin aquests moments, que assimilin molt millor el fil de la història i els elements significatius.

Materials

Els objectes que podem fer servir són: mocador de ball de la Hala, peluix de l'Ahmed, motxilla, mapa del Mediterrani, audio de bombardejos, so d'un tren en marxa, roba blava, transports de paper, fotos de la Medina i la Ciutatella d'Alep d'abans de la guerra... i altres que trobem interessants d'introduir, segons en el que vulguem posar l'èmfasi.

A la maleta pedagògica de Vull tornar a ballar hi ha tot de materials que podem utilitzar, així com la descripció d'una possible manera de fer-ho en el dossier "VULL TORNAR A BALLAR! Versió per a explicar i escoltar amb tot el cos".

ACTIVITAT A3. Escolta de la narració del conte il·lustrat, en format llibre.

Llegim el conte il·lustrat, en format llibre. Aquest cop podem reflexionar sobre:

- Com van vestits? Què els agrada fer?
- Què els fa semblants a nosaltres i què els fa diferents?
- Per què marxen de casa seva?

Què treballem?

Amb les imatges els infants s'acosten a una representació de la realitat que els ajuda a vèncer prejudicis i trencar amb estereotips (pobresa, trets físics, manera de vestir, tradicions, etc.). També els ajuden a entendre les situacions de conflicte i els moments més dramàtics, alguns semblants i altres diferents a la seva realitat.

Materials

Conte Vull tornar a ballar! en format llibre, de l'editorial Albí, que es troba a la maleta pedagògica.

ACTIVITAT A4. Visionat del conte en audiovisual.

Podem visionar l'audiovisual del conte, on sentim la història narrada en primera persona de la protagonista, amb veu en off, així com músiques i sons que evocuen l'ambient de cada moment del viatge de la Hala.

Què treballem?

El fet de sentir la veu de la protagonista fa molt més real la narració de la història i que puguin connectar-la amb els casos reals d'infants refugiats.

Materials

Audiovisual de l'USB de la maleta pedagògica.

ACTIVITAT A5. Anàlisi i comentari de les emocions de la protagonista.

Un cop vist tot el conte, ens aturem a observar el detall de les cares de la Hala en moments determinats de la història, per comentar quines emocions expressen i el que està vivint, per anar-les comentant conjuntament.

- Com se sent la Hala? Quina cara posa?
- Provem de fer aquesta cara?
- Quan ens sentim (tristos, enfadats, por...), què ens passa?
- Per què se sent així?

...

Què treballem?

Identificant les emocions és com poden entendre millor pel que passen les persones refugiades i posar-se una mica en a la pell de la Hala.

Aprofitem també per a parlar de situacions en les que hem viscut les mateixes emocions i que aquestes formen part de la condició humana, sigui quin sigui el teu lloc de procedència; d'altra banda, també és important vèncer estereotips i adonar-se que, malgrat la situació és trista i angoixant, la Hala també viu emocions positives.

Materials

Audiovisual de l'USB, que es troba en la maleta pedagògica.

B. REPRESENTACIÓ I EMPATIA AMB LA HISTÒRIA

ACTIVITAT B1. Dibuix de la història

Després d'escoltar per primer cop el conte (Activitat A1), els proposem dibuixar com s'imaginem la Hala i alguna de les situacions que surten a la història. Cadascú té la seva pròpia manera d'imaginar com són els personatges de la història, com és l'escola, com són les cases on viuen, la barca on viatgen, etc.

Què treballem?

El fet de dibuixar el que han sentit, els ajuda a assimilar molt millor la història escoltada. Per altra banda, als educadors/es ens serveix per veure quins pre-conceptes tenen sobre les persones refugiades i que els ha emocionat més de la història, entre altres coses.

Aquesta activitat ens ajuda a decidir quina és la manera més adequada de continuar treballant el conte amb el nostre grup, per tal d'ajudar-los a assolir els continguts que ens proposem.

Materials

Làmines i estris per pintar (colors, retoladors, ceres... el que es preferixi).

ACTIVITAT B2. Representació de les emocions dels protagonistes.

Es demana que cada alumne agafi el rol d'un dels personatges. Llavors s'explica el conte i es demana que vagin representant (amb la cara, amb el cos o amb les dues coses) quines emocions va sentint el personatge que interpreten.

Què treballem?

Com en l'activitat A5, aquesta activitat ajuda a identificar les pròpies emocions, a entendre millor pel que passen les persones refugiades i posar-se una mica en a la pell de la Hala.

Materials

Làmines de les escenes del conte, de la carpeta blanca de la maleta pedagògica.

ACTIVITAT B3. Dramatització de situacions del conte.

Amb el suport de la narració del conte per part de l'educador/a, els infants representen amb el cos moments del conte per tal de vivenciar la història, expressar les situacions que han interpretat que viuen els personatges i empatitzar una mica amb les seves emocions. Per exemple poden representar el moment en el viatge en tren, quan sembla que s'enfonsa la barca...

Què treballem?

És una altra forma de representació que ajuda a assimilar la història i els coneixements que volem que construeixin a partir d'aquesta, però aquest cop a través del llenguatge corporal.

Materials

Conte Vull tornar a ballar! en format llibre, de l'editorial Albí.

ACTIVITAT B4. Representació teatral del conte.

Demanar que infants voluntaris triïn un personatge i que vagin representant el que fa o diu mentre escolten el conte. Més endavant també es poden aprendre petits trossos de diàleg i representar-los. Finalment es pot representar el conte pels alumnes d'una altra classe, per les famílies,...

Prèviament a l'activitat, els podem proposar als infants que portin de casa objectes relacionats amb la història que creuen que ens poden ser útils per representar-la. Podem fer una pluja d'idees per trobar entre tots/es aquelles coses que necessitarem: nines i ninos (per fer els personatges), motxilla, tela per representar el mar, mapa del mediterrani, sabates de ball, barca, tren, mocador per ballar...

Què treballem?

Igual que en l'activitat anterior, el fet de representar la història els ajuda a construir i assimilar millor les emocions i coneixements que volem que construeixin a partir d'aquesta.

D'altra banda, el fet d'implicar-los en la planificació de com fer la representació, com en qualsevol altre projecte, potencia aspectes de cooperació i implicació amb el grup i farà que es facin la història molt més seva.

Materials

Espai a l'aula on deixar els diferents materials que portin i aportació de materials importants que no hagin portat de casa.

ACTIVITAT B5. Cançó i construcció de barquetes.

Cantem la cançó "La barca puja i baixa", comentant que recorda a la situació en la que els voluntaris rescaten la Hala i la seva família. La podem cantar primer tots junts, després representar-la amb voluntaris/es, cantar-la per parelles....

Posteriorment podem parlar de les característiques d'una barca, com creuen que ha de ser de forta per aguantar tota la gent que hi puja, com hauria de ser per transportar a tota aquesta gent, etc.

Podem oferir la possibilitat de crear barques i vaixells amb peces de construcció diferents (lego, fustes, peces encaixables, etc.), ja sigui per grups, o en el racó de construccions...

Es poden fer fotografies i penjar-les en un racó de l'aula dedicat al tema dels refugiats.

També podem proposar fer un petit taller de construcció de barquetes de paper.

O bé, amb una caps de cartró gran construir una barca entre tots i que puguin utilitzar-la per jugar.

Què treballem?

Amb aquesta activitat donem importància a les situacions de perill que passen les persones refugiades que intenten arribar a Europa i podem reflexionar sobre la necessitat de crear vies més segures.

Materials

Materials per a fer construccions, ja siguin materials de rebuig reutilitzables o de jocs de construcció.

ACTIVITAT B6. Motxilla dels refugiats.

Fer que els infants triïn quins objectes s'endurien en cas de ser refugiats.

Què devien posar a la motxilla els seus pares? Què hi posaríeu?

Què treballem?

Reflexionar sobre els criteris per distingir el que és important del que és superflu (tot i que no tot han de ser objectes de tipus logístic...), així com el que es pot portar a sobre i què no.

Materials

Motxilla

Objectes que es podrien endur: joguines, medicaments, roba d'abric, papers, televisió...

ACTIVITAT B7. Elaboració d'un mural de la Mediterrània.

En primer lloc, proposem fer una reflexió sobre quines situacions s'han trobat la Hala i l'Ahmed i que viuen les persones que fugen de la guerra, quins perills es troben, les condicions que viatgen, etc.

Posteriorment, proposem fer un mural en el que vagin apareixent els elements que han sortit en la història, o que hem anat parlant a la classe... per tal d'explicar a la resta de l'escola i les famílies el que hem descobert.

Aquest mural no cal acabar-lo en un dia, es poden anar afegint elements. D'altra banda, pot estar exposat en un espai comunitari de l'escola i animar a altres membres de la comunitat educativa (alumnes d'altres classes, mestres, famílies, PAS, monitors,...) a que hi afegeixin coses que hi trobin a faltar.

Què treballem?

Amb aquesta activitat reflexionem sobre els passos, costosos i perillosos, que han d'anar fent les persones que volen arribar a Europa i demanar dret d'asil. Per altra banda, la construcció del mural fa que el tema quedi present a l'escola durant un temps molt més llarg i, per tant, no s'oblidi fàcilment. De la mateixa manera, que també pot servir per introduir al tema i sensibilitzar altres membres de la comunitat educativa.

Materials

Paper d'embalar, llapis i goma, pintures, pinzells, mapa de la zona del Mediterrani.

ACTIVITAT B8. Representació del refugi.

Parlem amb els nens i nenes sobre què és per a ells un lloc segur i què és un refugi. Després els demanem que els descriguin amb detall (com és l'espai, què hi ha, qui hi ha,...), i després els demanem que el dibuixin. Segons com sigui el lloc que descriguin, ens podem atrevir a construir-lo amb caixes de cartró o de fruita. Si hi ha prou espai, aquest refugi podria formar part del racó de joc simbòlic.

Després de dibuixar o construir els refugis que s'hagin imaginat, encetem una conversa sobre quins podien ser els refugis que han tingut la Hala i la seva família i quins refugis ens agradaria que tinguessin.

Què treballem?

Amb aquesta activitat pretenem que els alumnes reflexionin sobre el concepte de refugi i de sentir-se segur. Volem que identifiquin aspectes de la seva vida quotidiana que sovint els passen desapercebuts però que fan que tinguin una existència feliç i que valorin la importància de disposar d'ells o no.

Materials

Capses de cartró o de fruita.

C. REFLEXIÓ I IMPLICACIÓ EN LA SITUACIÓ

ACTIVITAT C1. Conversa i reflexió conjunta sobre la situació dels refugiats i l'actuació internacional.

Gravem un vídeo en el que parelles d'infants expliquen què són els refugiats per a ells, quina opinió en tenen i com els podríem ajudar.

Fem un buidat de les idees que surtin en el vídeo i organitzem una conversa de tot el grup demanant com podríem ajudar als refugiats. Per dinamitzar el debat podríem anar comentant les idees del buidat.

L'objectiu de la conversa és arribar a alguns acords sobre les actuacions que podem fer pels refugiats i intentar dur-ne a terme alguna d'elles (es pot participar en alguna campanya com a escola, fer algun manifest per adreçar a l'ajuntament...)

Què treballem?

Pretenem que els infants vegin que davant de situacions injustes cal ser crítics i intentar modificar-les.

Materials

Càmera de vídeo, ordinador i projector.

ACTIVITAT C2. Participació en campanyes que hagin comentat els infants o tinguem a l'abast.

"Petits rostres"

Els alumnes fan un dibuix d'ells mateixos per enviar als nens dels camps de refugiats i que sàpiguen que volem que tinguin el dret d'asil.

Què treballem?

Igual que en l'activitat anterior volem que els nens i nenes decideixin actuar davant de situacions injustes i que donin importància a les actuacions simbòliques.

Materials

Plantilla de la campanya "Rostres de la Mediterrània"

Materials diversos amb els que vulguin representar el seu rostre (ceres, aquarel·les, pintures, retoladors, collage, colors...)